

Yönetmelikler
Tütün Kontrolünü
Güçlendirebiliyor mu?

5. Sigara ve Sağlık Ulusal Kongresi

Anayasa

Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı

Madde 17: Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

(Değişik: 7.5.2004-5170/3 md.) Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.

Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması

Madde 56: Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.

Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.

Dünya Sağlık Örgütü

Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi

Madde 5:

Genel yükümlülükler

1. Her bir Taraf, işbu Sözleşme ve protokollerine uygun şekilde kapsamlı, çok sektörlü ulusal tütün kontrolü stratejilerini, plan ve programlarını geliştirmeli, uygulamalı, bu programları düzenli olarak gözden geçirmeli ve yenilemelidir.

2. Bu amaçlara ulaşmak için her bir Taraf, imkanları elverdiğince:

(a) Tütün kontrolü için ulusal bir koordinasyon mekanizması veya odak noktaları kuracak ya da geliştirecek ve finanse edecektir;

(b) Tütün tüketimini, nikotin bağımlılığını ve tütün dumanına maruz kalmayı önlemeye ve azaltmaya yönelik uygun politikalar geliştirmede, etkin yasal, icrai, idari ve/veya diğer önlemleri alacak, uygulayacak ve gerektiğinde diğer Taraflarla işbirliğinde bulunacaktır;

3. Taraflar, tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikaları geliştirilmesinde ve uygulanmasında, ulusal kanunlar doğrultusunda, bu politikaları tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkar çevrelerinden koruyacaklardır.

4. Taraflar, taraf oldukları işbu Sözleşme ve protokollerinin uygulanabilmesi için, önerilen önlem, yöntem ve ilkelerin oluşturulmasında işbirliği yapacaklardır.

5. Taraflar, gerektiğinde, taraf oldukları işbu Sözleşme ve protokollerin amacına ulaşması için uzman uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla ve diğer kurumlarla işbirliği yapacaklardır.

6. Taraflar, işbu Sözleşme'nin etkili biçimde uygulanması için, iki taraflı veya çok taraflı finansal mekanizmalarla, kullanımlarındaki para ve kaynakları doğrultusunda, finansal kaynakları artırmak için işbirliği yapacaklardır.

Dünya Sağlık Örgütü

Küresel Tütün Salgını Raporu

MPOWER:

Monitor tobacco use and prevention policies: tütün kullanımı ve tütün kontrolü konusundaki uygulamaların izlenmesi

Protect people from tobacco smoke: pasif sigara dumanı etkileniminden korunulması

Offer help to quit tobacco use: sigara içenlere bırakmaları konusunda destek sağlanması

Warn about the dangers of tobacco: tütün kullanımının tehlikeleri konusunda uyarı yapılması,

Enforce bans on tobacco advertising, promotion and Sponsorship: tütün ürünlerinin reklam, tanıtım ve sponsorluğunun yasaklanması

Raise taxes on tobacco: tütün üzerindeki vergi yükünün arttırılması

Kanunlar

- Türk Ceza Kanunu
- Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun
- Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- Kabahatler Kanunu
- Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
- Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
- Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması İle Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun
- Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun
- Puro ve Sigarillo İthalatı, Fiyatının Belirlenmesi ve Yurt İçinde Pazarlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı
- Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun

Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun

Madde 2 – (Değişik: 3/1/2008-5727/3 md.) : Tütün ürünlerinin yasaklanması

Madde 3 – (Değişik: 3/1/2008-5727/4 md.) : Diğer koruyucu önlemler

Madde 4 – (Değişik: 3/1/2008-5727/5 md.) : Kontrolün sağlanması

Madde 5 – (Değişik: 3/1/2008-5727/6 md.) : Ceza hükümleri

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun

Yayın hizmeti ilkeleri

Madde 8/1-h: Alkol, tütün ürünleri ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile kumar oynamayı özendirici nitelikte olamaz.

Belirli ürünlerin ticarî iletişimi

Madde 11/1: Alkol ve tütün ürünleri için hiçbir şekilde ticarî iletişime izin verilemez.

Madde 32: *İdari Yaptırımlar*

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Kurulun Çalışma Esasları, Görev ve Yetkileri

Madde 3 - Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

...

d) 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek düzenlemeleri yapmak, bunlarla ilgili kararları almak.

Madde 8: *Cezai Hükümler*

Madde 9: *Yönetmelikler*

Anayasa Mahkemesi Kararı

İTİRAZIN KONUSU : 7.11.1996 günlü, 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un 3.1.2008 günlü, 5727 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle değiştirilen 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan "...kahvehane..." ibaresinin, Anayasa'nın 13., 17. ve 48. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

Anayasa'nın 12. maddesinde, *"Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder."* hükmüne yer verilmiştir. Maddenin bu şekilde düzenlenmesinden de açıkça anlaşıldığı gibi Anayasakoyucu kişiyi temel hak ve hürriyetlerle donatırken, bu hak ve hürriyetlerin kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı olan ödev ve sorumluluklarından ayrı düşünülemeyeceğini vurgulamıştır.

Tütün ve tütün ürünlerinin kapalı alanlarda kullanılmasının yalnız kullananlara değil, aynı ortamda bulunan diğer kişilere de sağlık açısından zarar verdiği bilinmektedir. Temel hak ve özgürlük kavramı içerisinde öncelikle kişilerin yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürme haklarının bulunduğu kabulü gerekir. Bu açıdan kapalı ortamlarda tütün ve tütün ürünlerini tüketen kişilerin, aynı ortamda bulunan diğer kişilerin sağlıklı yaşam hakkına karşı ödev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

Diğer taraftan kişilerin yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürmelerini sağlamak amacıyla, insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri bulunan tütün ve tütün mamüllerinin kullanımının benzeri çağdaş ülkelerde de rastlanan biçimde kişilerin toplu olarak buldukları kapalı alanlarda kullanımının yasaklanması, **Anayasa'nın 17. ve 56. maddeleriyle Devlete yüklenen pozitif yükümlülüğün bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Devlet, "Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi"ne göre üzerine düşen yükümlülüğünü de yerine getirmektedir.**

Çalışma özgürlüğü herkesin dilediği mesleği seçmede özgür olmasını ve zorla çalıştırılmamayı ifade eder. Birey bu özgürlüğünü kullanarak dilediği alanı ve işi seçebilir. Çalışma hakkı ise bireyin özgür iradesiyle seçtiği mesleği veya işi icra etmesi, devletin de çalışmak isteyenlere iş temin etmek için gereken tedbirleri alması olarak tanımlanabilir. Dava konusu kuralla kahvehanelerin kapalı alanlarında tütün ve tütün ürünlerinin tüketilmesinin yasaklanması, Devletin yukarıda belirtilen pozitif yükümlülüklerinin bir sonucu olup kişilerin özel teşebbüs kurma haklarını zedeleyen bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 12., 13., 17., 48., ve 56. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir."

Sosyal Hukuk Devleti

*“Sosyal devletin amacı herkesin iyiliği ve bütünü iyiliği olan bir devlet sistemini ifade eder. Sosyal Devletin vatandaşlarına karşı görevleri ise: **sosyal yardım, sosyal ihtimam ve sosyal tatmin** olarak karşımıza çıkacaktır.*

*Bugün Sosyal Devlet aynı zamanda bir Hukuk Devleti ise bir anlam taşır ve ancak o zaman mümkündür. (...) Hukuk Devletinin amacı kişiliğin korunmasıdır; bu ise endüstri toplumunda ancak **sosyal güvenlik ve sosyal adalet** ile gerçekleşebilir.*

4207 ve 5727 Sayılı Yasalar ile Tütün Kontrolünün Sağlanması

- Tam dumansız hava sahası uygulaması gereği tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde uyarılar herkes tarafından görülebilir yerlere asılır.
- Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere "Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılamaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır." ibaresi rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır.
- Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri paketlerinin üzerine, tütün ürünlerinin zararlarını belirten Türkçe yazılı uyarılar veya mesajlar konulur.
- Tütün ürünlerinin paketlerinde ve etiketlerinde, bu ürünlerin özellikleri, sağlığa etkileri, tehlikeleri veya emisyonları ile ilgili yanlış ve eksik bilgi verilemez, aldatıcı tanımlama, marka, renk, figür veya işaret kullanılamaz.
- Kanunda sözü edilen yasal uyarı yazıları, resim, şekil veya grafik mesajlarıyla ilgili hususlar Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından yönetmelikle düzenlenir.
- Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalar, ürün, üretim, pazarlama ve diğer aktiviteleri ile ilgili her türlü bilgiyi istenildiği takdirde onbeş gün içerisinde Sağlık Bakanlığına ve Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumuna vermek zorundadır.
- **Tütün ürünleri alışkanlığının bırakılmasını özendirici programlar ve tütün bağımlılığının ilaç ile tedavisinin ulaşılabilir olması için gerekli çalışmalar Sağlık Bakanlığı tarafından yapılır.**

4207 ve 5727 Sayılı Yasalar ile Tütün Kontrolünün Sağlanması

- Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, **ayda en az doksan dakika** tütün ürünleri ve sağlığa zararlı diğer alışkanlıkların zararları konusunda **uyarıcı, eğitici mahiyette yayınlar** yapmak zorundadır. Bu yayınlar, **asgari otuz dakikası 17:00-22:00** saatleri arasında olmak üzere **08:00-22:00 saatleri** arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dahil edilmez. Bu süreler, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Bu programlar, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu, bilimsel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır. Hazırlanan programlar, Sağlık Bakanlığının olumlu görüşü alındıktan sonra Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayınlanması sağlanır.
- Tütün ürünleri tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın oluşturduğu sağlık riskleri konusunda çocukları ve gençleri bilinçlendirmek üzere ilgili kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir müfredat hazırlanır.
- Bu maddenin yedinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarında yer alan programların finansmanına yönelik olarak her yıl Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur. 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinde belirtilen ilan ve reklam giderleri gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak gösterilemez.

Tütün Kontrolünde Kurumların Rolü

- Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından yaptırım uygulanacak maddeler:
  - 4207 Sayılı Kanun md. 5/1 ve 5/3
  - 4733 Sayılı Kanun md. 8/5-a, b,c,d,k,l,m,n
- RTÜK tarafından yaptırım uygulanacak maddeler:
  - 4207 Sayılı Kanun md. 5/4, 5/14
- Mahalli Mülki Amir tarafından yaptırım uygulanacak maddeler:
  - 4207 Sayılı Kanun md. 5/2,5/7, 5/10,5/11
  - 4733 Sayılı Kanun md. 8/5-f,g,h,i,j,o
- Belediye Encümeni tarafından yaptırım uygulanacak maddeler:
  - 4207 Sayılı Kanun md. 5/1, 5/2, 5/5, 5/10
- İlgili İdari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisinin yaptırım uygulayacağı maddeler:
  - 4207 Sayılı Kanun md. 5/1

Tütün Kontrolü Uygulamalarından Kim Sorumludur ?

- Sağlık Bakanlığı
- Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- Reklam Kurulu
- İl Tütün Kontrol Kurulları
- Mahalli Mülki Amir
- Belediye Encümeni
- İlgili İdari birim amiri ve kamu görevlileri
- İşyeri sahipleri ve yöneticileri
- Taksi ile diğer toplu kara taşıma araç sürücüleri,
- Gemi ve diğer toplu deniz taşıma araç kaptanları,
- Hava taşıma pilotları
- **ve her birimiz**

Yönetmelikler

- Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
- Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Tütün Mamullerinin Üretim ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
- Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu Uzman Yardımcıları Yarışma ve Yeterlik Sınavları Hakkında Yönetmelik
- Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Sarmalık Kıyılmış Tütün Mamullerinin Üretim, Ambalajlanması ve Piyasaya Arzına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Tütün Eksperlerinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Tütün Ürünlerinin Tüketilmemesine ve Satışına İlişkin Yasal Uyarılar Hakkında Yönetmelik
- Tütün Mamullerinin ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Türkiye Büyük Millet Meclisinde Tütün Ürünlerinin Kullanılması ve Zararlarının Önlenmesine İlişkin Yönetmelik
- Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik

Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Azami Zifir, Nikotin ve Karbon Monoksit Bırakımları

Madde 5: (Değişik:RG-25/11/2008-27065)

Üretilen, serbest dolaşıma ve piyasaya arz edilen her bir adet sigara için 1/1/2009 tarihinden itibaren azami 10 mg. zifir, 1 mg. nikotin ve 10 mg. karbon monoksit bırakımı olmalıdır.

Ölçüm Metotları

Madde 6/1: Sigaraların zifir, nikotin ve karbon monoksit bırakımları; zifir için TS ISO 4387, nikotin için TS ISO 10315 ve karbon monoksit için ISO 8454 sayılı standartlara göre ölçülür. Paketlerin üzerindeki zifir ve nikotin ibarelerinin doğruluğu ise ISO 8243 sayılı standarda uygun olarak onaylanır.

Madde 7 : *Etiket Bilgileri*

Tütün Ürünlerinin Tüketilmemesine ve Satışına İlişkin Yasal Uyarılar Hakkında Yönetmelik

Madde 4: *Kamu hizmet binaları ve özel hukuk kişilerine ait yerlerde asılması zorunlu yasal uyarıların şekli ve içeriği*

Madde 5: *Toplu taşıma araçlarında asılması zorunlu yasal uyarıların şekli ve içeriği*

Madde 8: *Tütün Satılan İşyerlerinde Yasal uyarıların şekli ve içeriği*

Madde 9: *Tütün Tüketimine Mahsus Alanlarda Yasal ve sağlık uyarılarının şekli ve içeriği*

Tütün Mamullerinin ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Tütün mamulü satışının yapılamayacağı yerler ve yöntemler

Madde 9: (1) Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün mamullerinin satışı yapılamaz.

(2) Bilgi toplumu hizmetleri vasıtasıyla ya da posta ve benzeri dağıtım hizmetleri yoluyla tütün mamulü satışı ve teslimi yapılamaz.

Madde 10: *Perakende ve açık alkollü içki satışı ile ilgili işyerlerine ilişkin esaslar*

Madde 16: *Ürün temini ve ürün bulundurma*

Madde 17: *Perakende satış yerlerinde tütün mamullerinin bulundurulma şekli*

Genelgeler

- 2007/38 Sayılı T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genelgesi (***Tütün Kontrol Kurulları Kurulması Hakkında***)
- 2008/6 Sayılı Başbakanlık Genelgesi (***Kapalı Alan Tanımı***)
- 2008/44 Sayılı T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genelgesi (***Uygulama Rehberi***)
- 2008/66 Sayılı T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genelgesi (***Denetleme Ekipleri***)
- 2009/13 Sayılı Başbakanlık Genelgesi (***Uygulamalar, yasaklar vs.***)
- T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün valiliklere gönderdiği 17.09.2009 tarihli Genelge (***Kapalı Alan Tanımı***)
- T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genelgesi (***Yeni Kapalı Alan Tanımı***)

T.C. Sağlık Bakanlığı

Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genelgesi

“4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun’un ikinci maddesinde tütün ürünü tüketilmesinin yasaklandığı açık ve kapalı alanlar sayılmıştır.

Kanunun uygulanması bakımından hangi alanların kapalı, hangi alanların açık alan kabul edileceği hususu ise 2009/13 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile belirlenmiştir.

Mezkûr Genelge’de kapalı alan **“Sabit veya seyyar bir tavanı veya çatısı (çadır, güneşlik vb. dâhil) olan, kapıları, pencereleri ve giriş yolları dışında bütün yan yüzeyleri geçici veya kalıcı olarak tamamen kapatılmış alanlar ile aynı şekilde tavanı veya çatısı olup yan yüzeylerinin yarısından fazlası kapalı bulunan yerler”** şeklinde tanımlanmaktadır.

İlgi yazımız ile yapılan kapalı alan değerlendirmesinde, tavan veya yan yüzeyleri otomatik veya manüel sistemlerle açılıp kapanabilen işletmelerde yan yüzeylerinin yarısından fazlasının açık tutulması halinde tavan kısmı kapalı da olsa açık alan olarak değerlendirileceği, ayrıca, yan yüzeyleri tamamen kapalı da olsa tavan kısmı tamamen açık olduğu durumlarda bu yerlerin açık alan olarak kabul edileceği bildirilmiştir.

Ancak, 4207 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin denetimler esnasında; kapalı alan şeklinde inşa edilen veya düzenlenen bir kısım alanların, yan yüzeylerinin ya da tavan kısmının açılır-kapanır mekanizmalarla gün içinde zaman zaman açılmak suretiyle açık alan haline getirilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. **Bu çerçevede; Tütün Kontrolü Ulusal Komitesi üyelerinden oluşan bilim insanlarının var olan bilimsel kanıtlardan yararlanarak oluşturdukları görüş, esasen kapalı alan olan bir kısım alanların gün içerisinde açılmasının tütün ürünlerinin zararlı etkilerinden korunmak için yeterli olmadığı şeklindedir.** Ayrıca, konuyla ilgili 30 Kasım 2009 tarihli ve 209/C, 296/2 sayılı Avrupa Birliği Konseyi kararları da dikkate alınarak, mezkûr Kanunun “kişileri ve gelecek nesilleri tütün ürünlerinin zararlarından koruma” amacının gerçekleştirilebilmesine yönelik sahadaki uygulamaların yerindeliği ve yeterliliğinin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla, 4207 sayılı Kanunun ve 2009/13 sayılı Başbakanlık Genelgesinin amacına uygun olarak, **tavanı veya yan yüzeyleri ya da her ikisi birden açılır-kapanır bir düzeneğe sahip olan işletmelerde, bu düzenekler yardımıyla tavan veya yan yüzeyleri zaman zaman açık tutulsa dâhi, kapalı alan mahiyetindeki bu alanlarda tütün ve tütün ürünlerinin tüketilmesi mezkûr Kanunun ihlali anlamına gelmektedir.** Bu sebeple söz konusu alanlarda tütün ve tütün ürünlerinin tüketilmesine izin verilmeyecek ve ihlal edenler hakkında gerekli yasal işlemler gecikmeksizin yapılacaktır.

Bu çerçevede;

- Başta lokanta, kahvehane, kafeterya ve birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmeler olmak üzere tütün kullanımının yasak olduğu tüm mekânlarda 4207 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması ile ilgili il düzeyinde yürütülen çalışmalarda ve denetimlerde gerekli hassasiyetin gösterilmesi,
- Denetimlerin 24 saat üzerinden planlanması, denetim sayılarının arttırılması ve sorumlu diğer kurumlarla işbirliği içerisinde ihlallerin engellenmesi,
- Kanun ile kendilerine verilen sorumlulukları dikkate almayan ve görevlerini yerine getirmeyen tüm kamu görevlileri ve belediye encümeni üyeleri hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasını teminen keyfiyetin yetkili mercilere ve gerektiğinde yetkili Cumhuriyet Savcılıklarına intikal ettirilmesi,
- Sorumlular hakkında yapılacak idari ve disiplin işlemlerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri çerçevesinde başlatılmasına yönelik ilgili Kaymakamlıklara, Valiliklere veya İçişleri Bakanlığına gerekli bildirimlerin yapılması, Hususlarında bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Yönetmelikler Kontrolü Sağlayabiliyor mu?

- x Tam dumansız hava sahasına geçiş
- x Kapalı alanlarda istisnasız sigara yasağı
- x Alo 171; ücretsiz Sigara Bırakma Hattı
- x Sağlık Bakanlığı ücretsiz Sigara Bırakma Tedavisi
- x Tütün kontrolünün tek elden yönetilmemesi ve mevcut kurumlar arası işbirliği sorunu**
- x Denetim ve cezaların yetersizliği
- x Satış noktalarında sigaraların görünür olması ve bu sayede reklam yasağının ihlali
- x Sigara paketlerinin satışta tezgâh altına inmemesi,
- x Sigara paketlerinin iki tarafında resimli uyarılar olmaması
- x Sigara paketlerinin düz ve tek tip olmaması
- x Katkı maddelerinin yasaklanmış olmaması
- x Mevzuat ve uygulama eksikliği
- x Alkol ve Tütünün aynı yönetmeliklerde düzenlenmesi
- x TAPDK ve İl Tütün Kontrol Kurulu kararlarının şeffaf olmaması
- x İl Tütün Kontrol Kurullarının yetişmiş eleman ve ekipman eksikliği
- x Tütün endüstrisinin küresel sermaye gücü olması**

Tütün Kontrolü Mücadelesinde Kazanan Olmak Zorundayız..!

Sözleşmeyi imzalayan ikiyüze yakın ülke için sürecin devamında, tütün ve tütün ürünlerinin satışının yasa dışı ilan edilmesi ihtimali belirlemiştir ki, bu ihtimal insanlığın geleceği ve Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi ile 4207 sayılı yasada ifade bulunduğu gibi “mevcut ve gelecek nesilleri, tütün tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın yıkıcı sağlık, sosyal, çevresel ve ekonomik sonuçlarından korumak amacı” için aslolan bir zorunluluktur. Bugün için ütopya görünen düşüncemizi tütün kontrolüne yönelik çalışmalarımızda amaç edinmek hayalimizin gerçeğe evrilmesine imkan tanıyacaktır.

Av. Sunay AKYILDIZ

Tıp Hukuku Derneđi Başkanı

sunayakyildiz@yahoo.com.tr